

Előfizetési ár:

Egész évre 5 k.
Fél évre 3 k.
Negy. évre 1 r. 50 k.
Egy szám ára 5 k.

Hirdetések és nyil-
téri közlemények
jótányosan közöltek.

VÉGVIDÉK

Politikai lap.

Szerkesztőség:

Gromon ut 8 sz. a.

Kiadóhivatal:

József főherceg
utca 11 szám.

Közlemények a szer-
kesztőségbe, előfize-
tési és hirdetési díjak,
úgy a lap szétküldé-
sére vonatkozó pana-
szok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap, szerda és
péntek reggel.

Főszerkesztő:

Feymann Gyula

Felelős szerkesztő:

Dr. Hódy Antal

ÜGYVÉDEK.

Hirdetések

Vig Simon nyomdájában is felvételnek.
Gromon utca 8. szám.

A telepítés kérdése.

Valahányszor a gazdasági közvélemény nyomása alatt valamely követelmény aktuálisan nyomul az előtérbe, úgy hogy az opportunítás nem engedi meg az elől a kitérést, előlép a kormány s az általa képviselt párt és rendszer egész multjával s politikai programjával ellenkező eszmét kisajátítja, hogy megvalósítsa s az ellenzékét s illetve a közvéleményt elhallgattassa.

Jaj aztán az ilyen kisajátított eszmének. Jobb lett volna annak meg sem születni, mint korcsesá válni, elcse-nevézni.

Mert hogy kívánhatnók azt a verébtől, hogy magasra szálljon, — a bogáncstól, hogy rózsát teremjen, ha egyszer nem az a hivatása.

A jelen kormányzati rendszer nem ambicionálja magának az eszme gazdaságát, a magas repülést, mert annyira lekötik az apró anyagi érdekek, hogy ezek minden nagyobb szabású kezdeményezésnek szárnyát szegik.

Igy történt ez a telepítés kérdésével is. A filloxera pusztítása folytán sok ezer szorgalmas magyar család lett földönfutóvá s kezében a koldusbottal ment a tengerentúlra jobb hazát keresni.

De az alföldi munkásmozgalmak is mindinkább előtérbe tolták annak a szükségességét, hogy az ott jelent-

kező földéhség valami helyes uton és módon kielégíttessék s az Alföld elégedetlen elemei a haza hasznos és munkás polgáraivá alakíttassanak.

Nemzeti szempontok is a mellett szóltak, hogy a magyar elem terjedéséről gondoskodjunk, a mely, mig egyes góczpontokban tulságosan fel- szaporodik s egymás megélhetését nehezíti meg, addig nemzetiségi vidékeken tért veszít.

De mit mondjunk gazdasági szempontból. Magyarország gazdasági kulturája erősen hátra maradt a nyugatnál, noha az egész európai kontinensre nehezítő militarizmus terhei épp úgy nyomják, mint a gazdagabb és műveltebb nyugatot.

Csak természetes, hogy a nyugattal kellő gazdasági intelligenciánk hiánya, a kelettel drágább termelési viszonyaink folytán a termelés terén versenyképesek nem vagyunk.

Hozzájárul ehhez még az is, hogy egyenlőtlen népesedésünk folytán az ország nagy vidékei megfelelő intenzív kihasználást nem nyernek s így évenként nagy összegű jövedelmek maradnak el.

Mindezek az indító okok ébresztették fel a köztudatban azt a követelményt, hogy ezeken a bajokon, ezen a visszás helyzeten csakis egy módon lehet segíteni: célirányos telepítési politika utján.

S ez a kívánalom oly annyira megérlelődött az öntudatban, hogy végre a kormányzat is, mely pedig mindenben, de különösen a mezőgazdaságot érdeklő dolgokban, a laissez faire, a laissez aller elvét követi, kénytelen volt a kemény dióba beleharapni.

A kormányznak 1882-ben megindított telepítési akciója, mely a kincstári birtokok betelepítését czélozta, mondhatni majdnem teljesen fiaskóval járt.

Erre tehát a közvélemény megnyugtatósaúl nem volt tanácsos hivatkozni.

Nem maradt egyéb hátra, mint a megszokott s célhoz vezető módszerhez fordulni s törvényt alkotni.

Igy jött létre az 1894. évi V. törvényczikk a telepítésről. Elmondhatjuk erről is a latinnal: Parturium montes et nascitur ridiculusunus.

Már akkor megjövendőlte minden ahoz értő, hogy ez a törvény silány munka, a mely nem elősegíti a telepítést, de kompromittálja.

Három milliót bocsájt a törvény a földmívelési miniszter rendelkezésére telepítési célokra, melyből mondhatni haszontalanul sikerült elkölteni 1 és fél millió forintot.

Mert ha csekély sikerűek az 1894 előtti telepítések, úgy csak fokozódott e sikertelenség az azóta történt telepítéseknél.

TÁRCZA

Az asszony rendet csinál.

Tele volt a levegő villamossággal. A szombatár szelén sűrű, vakító vilogás hasította át gyors egymásutánban a gomolygós, szürkés-kék felleglet s a csöndes tikkasztó este hasonlított egy puskaporos magazinhoz, a melynek csak egy szikra kell és azonnal lángra lobban.

Szinte tűrhetetlen volt ez a hőmérséklet a maximumára emelkedve s még künn az országuton, az óriási sikság közepén is eltikkadva ültek a kocsiiban Tömössyék.

A nagy, kövér ember kinyújtott lábakkal és folyton mozgolódva, mint egy szárazra vetett potyka ült a helyén s halálos unalmában azzal foglalatzkodott, hogy mig egyik zsebkendőjével folyton törülgette izzadt homlokát, addig a másikat a kezében libegtetve száritotta.

— Na, — szólt egyszerre bosszusan — a Berta sógorasszony alkalmasabb időt is választhatott volna magának az idilljére. Végre is, mint a hogy az ugorának, dinnyének meg van a maga szezonja, ép úgy meg lehetne a szerelemnek is. Annyi bizonyos, hogy a nyári hónapok nem alkalmasak a szerelem aratására.

A felesége csak félfüllel halgatott reá és kedvetlenül megrántotta szép, telt vállait.

— Roppant cinikus vagy.

Tömössy mint egy karikással, egyet cserdített a libegő zsebkendőjével.

— Mindegy; de a mi igaz, igaz. Borzasztóan meg vannak romolva az erkölcsök. Olyanok az asszonyok, mint az érett szilva, csak hozzá kell érni és potty, már az ember elé hull. Hanem hogy a Berta is ilyen érett szilva legyen, a saját feleségem saját édes testvére, azt még sem hittem volna.

Tömössyné most már szembe fordult az urával. Nagy, tiszta nézésű, erélyes szemei megvillantak és végig nézett az urának nem épen Alcibiades-alakján.

— Több tisztelettel beszélhetnél Bertáról, — szólt komolyan és hangja mélyen, szomoruan csengett, — Épen azért, mert a testvérem.

Tömössy egy másodikat cserdített a zsebkendőjével és mérgesen felhuzta vállát.

— Mit tiszteljem én azt, a ki saját magát nem tiszteli? Egy asszony, a ki a harminczötödik évében kezd el a ficzkándozást, mint egy parádés csikó, az nem tiszteletet, de huszonötöt érdemel.

Tömössyné nem felelt erre semmit. Beljebb huzódott a kocsi ülésére és gondolatban igazat adott az ura faragatlan, de józan szavainak.

Igen, a testvére, a ki csak öt évvel fiatalabb nálánál, nem érdemel egyebet, mint megvetést. Két gyermek anyja és ime, a gyermeket kirekeszti a szívéből s a tiszta, szent

ézés lakói helyet egy tisztátalan, bűnös vendégnek ad benne helyet.

Tömössyné összerázkódott és az emberi gyöngeségek szabálya szerint hirtelen párhuzamot vont a huga és saját maga között. A bűn és a becsület között; Ime ő is csak úgy ment férjhez, mint a huga, szerelem nélkül, a házassági tradíciók ama szokása szerint: hogy akadt egy jó parti és — ő férjhez ment. És ime: hol áll ő és hol áll a huga? Neki nem voltak gyermekei, tehát ő nem ismerte soha, nem csak a nő, de az asszony boldogságát sem. És mégis — ő a piedesztálon maradt s a huga leszédült onnét.

Erre a gondolatra valami bevallatlan, titkosan rejtegetett öröme a becsületes asszony diadalának, fogta el a Tömössyné szívét, mikor az ura hirtelen felkiáltott:

— Itt vagyunk az állomáson! Ámbár azt mondom, hogy jobb volna ha otthon volnánk. Rettenetes idő lesz mindjárt. Én ugyan az édes apám kedvéért sem utaznám ilyenkor.

Tömössyné felállt a kocsiiban és évődve ütött legyezőjével az ura vállára.

— Hát az édes anyád kedvéért?

— Az más, — felelte az ember komolyan.

— Na látod, — viszonzotta ugyanilyen komolyan a felesége — itt is gyermekekről és egy anyáról van szó.

Tömössy egy kicsit elveresedett és nem szólt többet. Fogta a felesége kezét és

Maga a földművelési miniszteri jelentés mondja ki az elítélő ítéletet, a mikor konstatálja, hogy az erdélyi telepítések eredményei nem oly mértékben biztatók, hogy a telepítést ott az eddigi alapon megnyugvással folytatni lehessen.

Hát egyebü? Sándoregyházáról azt írja a jelentés, hogy 1895-ben körgáttal láttatott el az esetleges gátszakadások ellen, a mely 1897-ben elkészült s a védtöltések a két öblötben is megerősítettek.

Hogy mily sikerrel, megmondja néhány sorral lejjebb maga a jelentés. Még ugyanazon évben elpusztította az ár Sándoregyházát körtöltésével együtt s a falu népe akkor Pancsován s a környékbeli falvakban huzódott meg.

Hertelendyfalva és Székelykeve torontálmegyei községek határaiban pedig részint a gátszakadás, részint a belvizek miatt a vetések legnagyobb része 1897-ben megsemmisült, a telepések legnagyobb része inségbe jutott s állami segílyre szorul.

Ezek azok a községek, a melyek határát holdanként 5 frt árvízmentesítési évi illeték terheli, de földjeiket az ártól nem mentesíti, legkevésbé pedig a belvizektől.

Ime ezek a példák illusztrálják leginkább, hogy mily szűk látókörű urak intézik nálunk e fontos kérdést s mennyi pénzáldozat hozatik hiába a telepítésre szerencsétlenül kiválasztott hely s a teljes rendszertelenség folytán.

Semmi magasabb koncepczió, semmi öntudatos kezdeményezés, a mely a végzéssel is számol.

De azért nálunk a telepítés fontos kérdése hivatalosan meg van oldva, mert van egy törvényünk s így erről a kérdésről több szó ne essék.

A kormány s törvényhozás megtette köteleességét; a törvény üres tartalmának megfelelőleg végre is hajtatik.

A pusztuló vidékek népe pedig tovább is csak vándorbotra szorul, gazdasági kulturánk a gyérnépességü

vidékeken továbbra is a régi alacsony fokokon marad, egész birtok-komplexumok alig jövedelmeznek annyit, hogy adójukat fedezzék de jól van minden s elég ha a földművelési miniszter egy 16 éves telepítési akcióról 9 oldalon s negatív eredménnyel számol be.

Ez bizony a legjellemzőbb adatok egyike annak az igazolására, hogy mily könnyedséggel kezeltenek nálunk oly kérdések, a melyek helyes megoldásától egy nemzedék boldogulása, sőt államiségünk függ.

A míg a velünk versenyző nemzetek hatalmas erőfeszítéssel, áldozatokkal s tervszerű munkával igyekeznek mezőgazdaságukat fejleszteni, s versenyképességüket növelni, addig nálunk csak egy tervszerűséget konstatálhatunk; azt, a mely a mezőgazdaság érdekeinek mellőzésében nyilatkozik meg.

Egy havi közigazgatás.

Pancsova th. város közigazgatási bizottsága szerdán d. u. 4 órakor tartotta havi ülését Rónay Jenő főispán elnöklése alatt. Résztvettek: Faur Kornél a megyei áll. építészeti hivatal főnöke, Nagy Árpád pénzügyi titkár, dr. Geszti Ármán alügyész, Martin Imre kir. tanfelügyelői helyettes, Szabó János főjegyző, Jovánovics Sándor tanácsnok, dr. Karttur Arthur városi tisztügyi ügyész, dr. Pánczél Ottó főorvos, továbbá Bachmann Antal, dr. Radda Ignác, Huber János, Pavlovits Miklós és Christian Antal bizottsági tagok.

Rónay főispán megnyitva az ülést a napirend előtt a nála megszokott ékes-szóval eesetelte az országot ért mély gyászt és indítványára a bizottság elhatározta, hogy Erzsébet királyné megrendítő halála alkalmából a bizottság fájdalom részvéte jegyzőkönyvileg örökített meg és feliratilag fog a legmagasabb trón számláéhoz juttatni.

A közigazgatás augusztus havi állapotáról a következő jelentések tettek;

A polgármesteri jelentés szerint augusztus hó folyamán befolyt a tanács iktatóban 1316 ügydarab, melyekből a hónap végéig 230 drb elintézetlen maradt; az adóhivatali iktató július—augusztus havi ügyforgalma 960 drb, melyekből 333 ügydarab nyert elintézetést; a számvéviségi iktatóban ugyancsak július-augusztus hónapokban 685 drb nyújtott be és ezekből 362 ügy lett elintézetve; a rendőrkapitányságnál pedig augusztus hó folyamán 985 számmal szaporodott az elintézendő ügyek száma és ezek közül 899 drb elintézetést is nyert. A rendőrség ezen hó folyamán 30 egyént tartóztatott le, kik közül 2 a büntető-bíróságnak adott át, 5 pedig a város területéről eltolonoztatott. Rendőri kihágás 51, ipari kihágás pedig 5 esetben fordult elő. Pénzbüntetésből befolyt 92 frt 50 kr.

A pénzügyigazgatói jelentés szerint befolyt a jelen év augusztus hó folyamán egyenes adóban 28.130 frt 50 kr. mely múlt évi hasonlóságának 21.945 frt 72 kr. krajez.-nyi bevétellel szemben 6184 frt 78 kr.

több befizetést tüntet fel.

Hadmentességi díj fejében befizetett augusztus folyamán. 83 frt és az összes hátralék 4489 frt 70 kr. Utadócizmen befolyt ezen hónapban 2212 frt 85 kr. és az összes hátralék kitett 18.758 frt 19 kr.

Az állam építészeti hivatal jelentése szerint úgy az államutak mint a törvényhatósági utak is jó karban vannak.

Az áll. ügyészség jelenti, hogy augusztus hónap végén 165 fogoly volt a fogházban, kik közül 128 jogérvényesen el van ítélve, 37 egyén pedig vizsgálati fogoly.

A városi főorvos jelenti, hogy augusztusban 45 elhalálozás és 1 ragályos (hagymáz) betegedési eset fordult elő. A

elindult jegyet váltani; utközben pedig kétszer is elmondta magának:

— Tudom én azt, hogy te angyal vagy! Tudom.

Mire másodikat csöngettek, hirtelen egy hatalmas szél kerekedett s a zivatar mint valami kedélyes tánczosnő, egyszerre kilépett szürke dominójából és hamarosan hozzá látott megmutatni, hogy mit tud ő.

Tömössné ott állt a koci ablakánál s nézte az urát, a mint az állomásfőnökkel beszélgetett. Nem sokára az öreg orvos is hozzájuk csatlakozott és hallotta, a mint ez kérdezte az uratól:

— Hová megy az asszonyod? — Mire az ura titokzatosan hunyorított a szemével:

— Egy kis rendet csinálni?

Azután harmadikat csöngettek és elindult a vonat.

Tömössné felhuzta az ablakot, levette fejről a kalapját és szétnézett a kocsiiban. Mikor bejött ide, egy alvó férfit látott eluyj-tózkodva az üléseken és háttal volt hozzá fordulva. Most, hogy újra reá tévedt a pillantása, látta, hogy arccal kifelé van fordulva és hogy olyan józúen alszik a türehetlen hőségben, mint egy kis gyerek.

Tömössné leült az ablak mellé, de tekintetével újra önkénytelenül az alvó felé fordult.

A hogy így jobban megnézte, észrevette, hogy az a nyulánk, elegánsan öltözött alvó

alak nem is megy férfiszámba, olyan tizen-nyolcz, legfeljebb husz éves fiu volt.

— Akár fiam lehetne, — mosolygott Tömössné és gyönyörködve szemlélte a fiatal ember széke, pelyhedző szakállát, kicsi, kaczkias bajuszát és gyöngéd, rózsás arcbőrét. Különösen a szája nézésével nem tudott eltelni. Gyönyörű metszésű, duzzadt, piros ajak alatt egy apró, észbolondító gödröcskével.

— Gyönyörű fiu, — sóhajtotta Tömössné — boldogság lehet egy ilyen fiuval birni!

Azután a most már kedvére dühöngő zivatar nézésébe merült, de egy hirtelen mozdulattal, minden különösebb gondolat nélkül az utitáskája után nyult és kivette belőle a kézitükrét, meg a kölnivizes üvegjét.

Szép fehér, telt arcát meglörülte a zseb-kendőjére csepegtett illatszerrel és fényes, sima fekete haján végig simította a kezét. Ezzel a sima hajával, magas, tiszta homlokával és szabályosan szép vonásával, még mindig nagyon szép asszony volt.

Mikor visszatette a tükröt a táskájába, unatkozva ásitozni kezdett és lassankint egészen elálmosodott. Eleinte küzdődött a lustaságával, sehogysem akarta, hogy erőt vegyen ez rajta, de végre is Morfeusz ő fensége nem sokat teketóriázik az alattalóival, hanem akarva, meglepi az embert.

Most már aztán mind a két passasér aludt. A szép asszony is, meg a szép fiu is. De a

szép asszonynak olyan sajtáságos, furcsa álma volt. Azt álmodta, hogy annak a széke gyermekembernek a szép forró szája, az Isten tudja hogy és hogy nem, csakhogy valahogy oda-került az ő nemkevésbé, szép és forró szájához. És ennek a két szájnak az együvé kerülése nem volt egyéb még az álom birodalmában sem, mint egy csók.

Egy csók! És milyen csók! Ilyet nem ösmert még eddig Tömössné, dacára annak, hogy a negyvenedik évét tapossa. A méznek édessége méreg s a tűznek forrósága jégcsap volt ehhez képest.

Mikor felébredt az asszony, a széke fiut már ébren találta, vele szemközt ülve. Az arca nagyon sápadt volt, a szája még a kiesattanásig piros s a szemébe nem is jó volt nézni, mert a poklok minden lángja benne égett.

Tömössné nem tudta, hogy hanyadán van, csakhogy ő, a negyvenéves asszony lesütötte szemét a fiu lobogó tekintete előtt és kábultan, eltikkadva, megbabonázva, mozdulatlanul ült a helyén.

Vagy tíz perczig ülhetett így s ez idő alatt a hűgát felmentette a büne alól, pedig a legelső állomáson összeszedte minden erejét, kiszált a kocsiából és megvárta azt a vonatot, a mi elvitte őt vissza, haza.

korházban volt 87 beteg, kik közül 36 meggyógyult, 11 a javuló-, 4 a gyógyíthatatlan beteg, 10 pedig elhalt. A hó végével maradt 26 beteg.

A napirenden volt többi többé-kevésbé közérdekű ügyekről — melyeknek egynehányra már több éves tengeri kigyó — sajnálatunkra nem referálhatunk, mert ezek, dacára annak hogy **nyilvános** ülésben tárgyaltattak — mint valami nagy állam-titok, velünk nem közöltettek. Ezen tényt annyival is inkább kötelességünk itt felemlíteni, hogy lássa a város főispánja milyen lelkiismeretesen teljesíti állítólagos tilalmát még olyan ügyekben is, melyek mindenki által meghallgatható nyilvános ülésben tárgyaltattak. Reményleni merjük, hogy ezen szinte komikus helyzetnek véget vet.

H I R E K.

— **Olvasóinkhoz.** Október hó elsőjével új előfizetést nyitunk lapunkra, mert azon négy hónap alatt, amióta élünk, azt tapasztaltuk, hogy nemcsak Pancsován és Torontál megyében, de az egész végvidéken valóban szükség van lapunkra. Ez a tu lat ébresztette bennünk pünkösdi hetében a „Végvidék“ megalapításának eszméjét s amikor most arról győződhetünk meg, hogy e hitünk már négy havi pályafutásunk alatt valóra vált, akkor nincs az a hatalom, erőszakoskodás és üldözés, amely visszavonulásra kényszeríthetne bennünket. Amidőn tehát kijelentjük, hogy még élni akarunk s ezentul is azok leszünk, akik voltunk: **hű szolgája a jognak, a törvénynek és az igazságnak,** — arra kérjük e nemes törekvés barátait, támogassanak bennünket ideális küzdelmünkben előfizetéseikkel. **Előfizetési díjaink lapunk homlokzatán olvashatók s legcélszerűbben postautalványon küldhetők be a kiadóhivatal címére. Egyszermind a hátralekolt szives befizetését is kérjük.**

— **Áthelyezés.** Ó felsége megengedte Ribiczey Ferencz antalfalvai kir. járásbírónak törvényszéki bírói minőségben saját kérelmére az aradi törvényszékhez való áthelyezését

— **A megyei tisztikar köréből.** Torontál-vármegye főispánja Rieger Gyula apátfalvai lakost, minősített tiszti orvost pancsova-antalfalvai állatorvossá kinevezte.

— **Kerékpárverseny Verseczen.** A verseczi első bicikli-klub mely aránylag rövid fenállása óta oly szép haladást tett és megismosodott, október hó 9-én d. u. 2 órakor a saját versenypályáján országos kerékpárversenyt rendez. Az ünnepély sorrendje ez: Szombaton, 1898. évi október hó 8-án: 1. Este 5—6 órakor a vendégek fogadtatása az indóháznál. 2. Este 8 órakor ismerkedési estély a „Baross féle szállodában“. Vasárnap, 1898. évi október hó 9-én: Reggel 8—9 órakor a vendégek fogadtatása az indóháznál. 4. Reggel 9¹/₂ órakor korzómenet a városban, azután közös reggeli az „Alexandrovits“-féle szállodában. 5. Délelőtt 11 órakor a versenypálya közös megtekintése. 6. Déli 12 órakor társas ebéd étlap szerint az egyesületi helyiségben („Baross szálloda“). 7. Délután fél 2 órakor az egyesületi helyiségtől a versenypályára csoportos kivonulás. 8. Délután 2 órakor a versenypálya megnyitása. 9. Este 8 órakor az „Alexandrovits“-féle vígadó nagytermében díjkiosztás. A verseny iránt a sportkörökben általános az érdeklődés. Deák A. elnök és Weiffert O. titkár nagy buzgalommal igyekeznek azon, hogy a verseny iránt felkeltsék az érdeklődést.

— **A temesvári munkagépkiallítás** Dél-magyarországi iparossága részéről igen élénk

látogatásnak örvend. A látogatók száma naponta 1500—2000 közt váltakozik. Legnagyobb érdeklődés általában a cipész-ipari gépek iránt mutatkozik, melyek szinte páratlan munkaképesség és minden tekintetben precíz kivitelű munkájuk által tűnnek ki. Itt látszik legjobban, mily roppant gazdasági előnye van a gépezetnek a kézműszerű előállítás fölé. Ennek tulajdonítható, hogy máris több cipész-ipari szövetkezet alakulása van kilátásban a temesvári kamara területén. Magában Temesvárott egy cipész és egy asztalosipari nyersanyag beszerző szövetkezet fog az ipartestület kezdeményezése folytán létesülni ama célzattal, hogy mihelyt a körülmények megengedik termelő szövetkezetekké egészítendők ki. Tekintve, hogy a kiállításban bemutatott különböző motorok (gáz-, gőz-, benzín- és villam) ugyszintén az ipari segédgépek (fa-, fém- és cipész ipariak) a magas kormány által akár szövetkezetek, akár pedig egyesek számára igen kedvező feltételek mellett azonnal át is engedtetnek, venni szándékoztatók felhívattak, hogy eziránt a temesvári kereskedelmi és iparkamarával mielőbb érintkezésbe lépjenek, annál is inkább, mivel a kiállítás október hó 9-én be zárul s a gépek azután el nem adás esetén Budapestre visszazállítatnak.

— **Pancsova étvágya.** Az augusztus havi statisztika szerint ugyanezen hónapban levágott városunkban: 125 drb. szarvasmarha, 91 drb. borjú, 231 drb. sertés és 427 drb. juh. Ha még ezen hústömeghez hozzá gondoljuk a számtalan czibéket, ruczákat, sovány és tömött libákat, melyek a könnyűéletet nem ismerő emberek éhségének estek áldozatul, akkor bizony igazat kell adnunk orvosaink egyikének azon panaszos sóhajtásának, hogy „egészségi epidémia“ grasszál: Étvagyunk legalább egészséges.

— **Egy püspök, a ki haragszik.** Zmejanovits Gábor verseczi püspök az ellene, egy körmenet alkalmával intézett merénylet óta nem jelent meg a verseczi gör. kel. székes-egyházban, mert tartott tőle, hogy a féktelen radikális izgatók újra merényletet követnek el ellene. Balasevits egyházzondnok vezetése alatt — mint Verseczről írják — negyven tagból álló küldöttség tisztelettel a napokban a püspöknél, kérve őt, hogy vegye át ismét az egyházi funkciókat. A püspök azt válaszolta a tisztelegőknek, hogy nincs szándékában újra átlépni a verseczi templom küszöbét és mindent el fog követni, hogy székhelye Verseczről áttessék.

— **A milleniumi emlékfák sorsa.** Nagy nehezen ment annak idején a millenium emlékfák ültetése, de még sokkal nehezebben megy azok felnevelése. Az indóház előtti parkban (?) ültetett csoportban egynéhány még tavaly kiszáradt, ugyszintén a katonai gyakorlótéren ültettek és nem kevésbé az alsó városi leányiskola előtti kettőnek a fele is. Pótlásról szó sem volt a tavasszal. Vagyunk ennél fogva bátrak „hivatalos emlékeztető“ gyanánt figyelmeztetni, hogy jó volna a kiszáradt fák helyébe újakat ültetni és ugy ezeket, mint a többieket is nem egy törekeny lécczel, hanem különösen az alsóvárosi leányiskola előttieket mindenféle eshetőség ellen megfelelő erős czölöpökkel megvédelmeztetni.

— **Változás a csanádi klerusban.** Dessewffy Sándor megyés püspök a következő lelkészeket disponálta: Lukács Imre makói segédlelkész Pusztaföldvára plébanosnak és Kristócsák Ferencz vingai káplánt Ó Besenyőre koadjutornak; a káplánok közül: Szánthó Gézát Ó-Bessenyőről Temesvár-Józsefvárosba, Kósza Lajost Német-Csanádról Fehértemplomba, Pörzsölt Gézát Fehértemplomból Csákovára, Telbisz Jánost Csákovárról Vingára, Bartha Józsefet Szent-Andrásról Új-Pécsre, továbbá Neumann Jánost Szent-Andrástra Witwer Miklóst N.-Csanádra és Schelling Józsefet Makóra, végül Schipper János temesvár-józsefvárosi káplánt Gudenus Béla báróhoz Ivándára nevelőnek küldte ki.

— **Titkos dynamit-raktár.** Orsován — mint onnan jelentik — a Groczka-patak fölött elvezető hid alatt egy titkos dynamit raktárt földöztek fel, melyben nagy mennyiségű, nyilván lopott dynamitot találtak. A tolvajok nem merték a Duna-szabályozás több munkáállomásairól elemelt veszélyes ragadományukat lakásaikban felhalmozni és ezért választották e rejtékhelyet. Még szerencse, hogy e dynamitra idejekorán ráakadtak, mert különben nagy szerencsétlenség támadhatott volna abból.

— **Szüret a gazdasági egyesületnél.** A gazdasági egyesület kertjében most folyik a szüret. A hozam mint mindenütt nem valami tulságos sok, de annyival kielégítőbb a minőség. Megemlítésre méltónak tartjuk azt az eszmét, hogy próbálna meg az egyesület vezetése a termést akár must, rämpás avagy bor alakjában az egyetli tagok közt szabott ár mellett elárúsítani és ne árverésen. Legalább az az előny nyujtassék az egyesületet pártoló tagoknak, hogy az egyesület terméséhez, jó pénzükért, első sorban nekik legyen jussuk.

— **Magyarország legnagyobb földbirtokosai.** Magyarországon a legnagyobb földbirtokos maga a magyar állam, melynek 2,816,418 kat. hold földje van, körülbelül tizedrésze a művelés alatt levő összes területeknek. A magánbirtokosok között herceg Eszterházy Miklós az első, a kinek 421,053 hold birtoka van. A grófok között a leggazdagabb gróf Schönborn Ervin 216,021 holddal, utána jön gróf Festetics Tasziló 135,541 holddal. A részvénytársaságok között az osztrák-magyar államvaspálya 235,158 holddal, utána ötödik sorban következik Kóburg Fülöp herceg, mint 214,848 hold földnek a tulajdonosa. A leggazdagabb főherceg Frigyes, kinek 157,731 hold földje van, míg az uralkodó család magyarországi birtoka 96,912 holdat tesz ki, József főhercegé pedig csak 55,930 hold. E szerint a vallásalap, melyet a kultuszminiszter kezel, háromszor akkora. A főpapi birtokok közül pedig legnagyobb a nagyváradi róm. kath. püspököké, 189,933 hold, ezután következik a nagyváradi gör. kath. püspök 130,808 holddal, míg a legnagyobbak híresztelt kalocsai érseki uradalom csak 23,143 hold. A káptalanok közt leggazdagabb az egri káptalan 91,702 hold, melynél a hercegprimás csak 100 holddal gazdagabb. Az izraeliták közül a legnagyobb földbirtokos báró Schossberger Zsigmond 25,127 holddal, azután jön Popper Armin és a Berthold bárók külön-külön 25,900 hold földdel. A városok közül a legnagyobb földbirtoka Szabadka városának van: 166,076 hold 1480 □-öl és pedig: 1. szántóföld 110,181 hold 244 □-öl, 2. rét 3741 hold 1051 □-öl, 3. szőlő 4010 hold 1457 □-öl, 4. legelő 30,849 hold 297 □-öl, 5. erdő 9607 hold 1033 □-öl, 6. nádas 1787 hold 674 □-öl, 7. terméketlen föld 5281 hold 205 □-öl, utána Debreczen városának van: 91,618 hold. Ezután következik Szeged 72,427 holddal. A magyarországi birtokok nagyság szerint következőleg oszlanak meg: 50 ezer holdtól lefelé 30,000 holdig 31-nek van, 30,000 holdtól 20,000 holdig 54-nek, 20,000 holdtól 10,000 holdig 151-nek, 10,000 holdnál többje van 46 tulajdonosnak; 10,000 holdtól 5000 holdig 266-nak, 5000 holdtól 1000 holdig 1655 nek és 1000 holdtól 755 holdig 981 földbirtokosnak van. Egész Magyarországon tehát csak 3191 nagybirtokos van.

K A R C Z O L A T.

A társadalom feje.

A minap találkoztam egy barátommal: — Szervusz. — Szervusz. — Miért vagy olyan lehagolt? — Sok a gondom. — Neked? Hiszen csak most ütötted meg az osztályorsjátékon a nagy nyeresmények egyikét és már is gondokról beszélsz? Barátom fitymáló kézmotdolatot tett és szólott:

— Nem ilyen gondokat értek én, hanem sokkal nagyobbakat.

— Ne beszélj. Az az csak beszélj, legalább megtudom, hogy mi bánt.

Miután barátom kijelentette, hogy sok a mondanivalója, azt tanácsoltam neki, hogy üljön fel a P. P. V. R. T.-ra, ami magyarul annyit jelent, hogy a Pancsova Petrovosszelloi Vasut Részvény-Társaság. Ezt pedig azért tanácsoltam barátomnak, mert annál hosszabb időt elképzelni sem lehet, mint amennyi idő alatt az ily P. P. V. R. T.-ra keresztelt közlekedési akadály egyik vasuti állomástól a másikig küzd magát. Ennyi idő alatt elfelejtik a nemzetek meghalt hőseiket és a meghalt hősök a nemzeteket. Ennyi idő alatt meg lehet tanulni Mózes öt könyvét, a Talmudot és a nagy Koránt.

Miután barátomat sikerült felültetnem (t. i. a viczinálásra), a kalauz megadta a jelt, hogy mehet, én pedig a barátomnak, hogy beszélhet.

A gép zakatolni, barátom pedig beszélni kezdett:

- Sok a gondom.
- És pedig mifélék?
- Társadalmi gondjaim vannak.
- Nagyszerű! Hiszen nem vagy te társadalom, hanem csak szabó.

Miután elárultam már most véletlenül, hogy barátom csak egy szabó, érzem, hogy indokolnom kell azt is, miként keveredtem én egy szabóval barátságba.

Csináltattam egy öltözet ruhát egy szabónál részlet-letagadásra.

A letagadást pontosan betartottam, de a részletet nem. Egyszer csak elvesztette szabóm az ő hitelezői türelmét és azzal fenyegetett, hogy pört akaszt a nyakamba.

Fenyegetéssel nálam czélt nem lehet érni és így kijelentettem követelőző szabómnak, hogy mihelyest létrejön köztünk és Ausztria között a közgazdasági egyezség — fizetek. Ő azt mondta, hogy addig nem fogadja el a provizóriumot, hanem fizessek.

En bementem a boltjába, rágyújtottam egy szivarjára, megveregettem a türelmetlen ember vállait, leültem és szóltam.

— Hallja barátom, az este ahogy éppen irattáramat rendeztem, rájöttem, hogy ön (ha nem tartoztam volna neki, hát csak magáztam volna) egészen a harmadik elemi iskoláig velem járt.

A szabó konfidensül mosolygott, mire jónak láttam erősebb hangokat pengetni.

— Igen, ön velem járt a harmadik elemi iskoláig, amikor is önt kicsapták. Önnek tehát volna némi joga hozzá, hogy én önt tegezzem, feltéve, ha nem tengetné életét ilyen közönséges foglalkozással. Én azonban hajlandó volnék az ön foglalkozásától eltekinteni önt nyilvánosan is tegezni, ha ön nem ragaszkodik a részletek szigorú betartásához. A kérdés tehát most már csak az, hogy tegezzék-e én önt, vagy önözzön-e te engem?

A szabó alázatosan kijelentette, hogy ha már részletet nem kaphat, hát legyen szíves és tegezzem. E perctől kezdve kénytelen voltam egy szabót barátaim közé iktatni. De hát jobb ma egy barát, mint holnap egy szabó. Most pedig térjünk tárgyunkra és folytassuk beszélgetésünket:

— Tehát neked társadalmi bajaid vannak? — szóltam a szomorú szabóhoz.
— Igen. Fáj a társadalmi fejem.
— Megörültél te szabó?
— Nem. Majd kimagyarázom a doldot.

Mindenkinek és így nekem is két fejem van. Az egyik a saját feje, a másik a társadalmi feje. A saját fejével végzi a saját dolgait, de a társadalmi fejével csak társadalmi dolgokat végezhet. És milyen sok ez a társadalmi dolog. Két ur például összevesz, az egyik verekedni akar, a másik nem akar verekedni, akkor az, aki verekedni akar, átadja a másikat a társadalom bírálatának. És most nem vehetek lapot a kezembe, hogy én mint társadalom . . .

— Talán csak mint szabó?

— Hát mondjuk, hogy a társadalmi szabó. Tehát én nem vehetek egy lapot sem a kezembe, hogy ne találjak benne egy urat, aki át van adva a társadalom megvetésének. Néha ez persze az üzletnek is kárára van. Mert hogy vessek én meg valakit társadalmilag, akinek csak tegnap vettem mértéket egy nadrágra? És mindez még semmi. A függetlenségi lapokban egyebet sem olvas az ember, mint azt, hogy: ítélje meg a társadalom, ha vajjon a függetlenségi lapok, vagy a kormánypárti lapok nyilatkoznak-e önzetlenebbül a

kiegészítési kérdésben. Igen, de hát hol vegyem én arra az időt, hogy mindennap minden kormánypárti és minden függetlenségi lapot elolvassak. De meg, ha már volna is időm, mit értek én a kiegészítéshez. Frakkot tudok csinálni, de kiegészítést nem. És a társadalom napról-napra kap ilyen megbízást. Vagy a lapok, vagy a képviselők, vagy a nyiltterezők adnak megbízást a társadalomnak, hogy: ítéljen, megvessen, szóljon, üssön, nyilatkozzék, tegyen és ne tegyen. Igazán, annyi ilyen dolga van a társadalomnak, hogy az ember alig ér rá a maga dolgait elvégezni.

Csendesen odaszóltam a vonat kalauzáknak, hogy a közkörháznál állítsa meg a kocsit. A kocsit megállt és én odaszóltam a filozófáló szabónak:

— Nem volnál szíves egy kényszerzubonyt felpróbálni?

A szabó egyideig ellenkezett, de amikor azzal fenyegettem, hogy átadom a társadalom megvetésének, bus fővel belépett a közkörház kapuján és fölvetta a kényszerzubonyt.

A rögeszméje, hogy ő a társadalom és hogy nagyon fáj a feje, mert mindenkit neki kell megvetnie.

Kiadótulajdonos: Feymann Gyula.

Nyomatott Vig Simon gyorsajtóján.

Vasuti menetrend.

Az éjjeli idő esti 6⁰⁰ órától reggeli 5⁵⁹ perczig a perczeket jelző számjegyeknek alkhuzásával van kiténtetve.

PANCSOVA és KUBIN közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Pancsováról ind.	2:26 8:49	—	—	—
Réva-Ujfalú „	3:10 9:33	50	30	20
Toront.-Petrov. érk.	3:37 10:00	60	40	25
„ ind.	8:27 10:41	—	—	—
Leánykút „	9:09 11:04	100	60	40
Deliblát „	9:45 11:38	120	80	50
Bavaniste „	10:11 12:09	180	120	75
Temes-Kubin „	10:31 12:58	240	160	100
Kubin-Dunapart érk.	— 1:11	—	—	—

KUBIN és PANCSOVA közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Kubin-Dunapart ind.	— 1:45	—	—	—
Temes-Kubin „	4:09 2:01	30	15	10
Bavaniste „	4:20 2:20	50	30	20
Deliblát „	4:53 2:53	60	40	25
Leánykút „	5:22 3:21	120	80	50
Toront.-Petrov. érk.	5:43 3:42	180	120	75
„ ind.	6:03 8:50	—	—	—
Réva-Ujfalú „	6:36 9:23	220	140	90
Pancsovára érk.	7:07 9:54	240	160	100

PANCSOVA és VERSECEZ közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Pancsováról ind.	4:20 8:49	2:26	—	—
Réva-Ujfalú „	5:04 9:33	3:10	50	30
Tor.-Petrovosszello érk.	5:31 10:00	3:37	60	40
„ ind.	5:58	3:57	—	—
Alibunár „	6:18	4:14	90	55
Károlyfalva „	6:39	4:26	100	60
Temes-Miklós „	6:59	4:42	100	70
Ulma „	7:18	4:59	120	80
Vlajkovecz „	7:30	5:11	180	120
Verseceze érk.	7:47	5:28	180	120
Temesvárra érk.	1:29	8:40	—	—
Báziásra „	9:54	—	—	—
Budapestre „	7:40	7:15	—	—

VERSECEZ és PANCSOVA közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Budapestről ind.	— 8:15	—	—	—
Báziásról „	3:25 4:20	—	—	—
Temesvárról „	6:12 2:20	—	—	—
Versecezről ind.	8:45 6:30	—	—	—
Vlajkovecz „	9:03 6:48	30	15	10
Ulma „	9:15 7:02	40	22	15
Temes-Miklós „	9:38 7:29	50	30	20
Károlyfalva „	9:49 7:50	60	40	25
Alibunár „	10:03 8:07	120	80	50
Tor.-Petrovosszello érk.	10:21 8:27	120	80	50
„ ind.	10:36 8:50	6:03	—	—
Réva-Ujfalú „	11:09 9:23	6:36	160	100
Pancsovára érk.	11:40 9:54	7:07	180	120

N-BECSKEREK és PANCSOVA közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Budapest ny. p. u. ind.	7:00 8:15	—	—	—
N.-Kikinda érk.	3:23 12:40	—	—	—
„ ind.	4:10 1:26	—	—	—
N.-Beckerek érk.	7:52 4:45	—	—	—
N.-Beckerek ind.	8:02 6:15	—	—	—
N.-Beck. Bégap. „	8:07 6:20	30	15	10
N.-Beckerek gyárt. „	8:19 6:29	30	15	10
Sándorudvar „	8:29 6:37	30	15	10
Écska-Zsigm. „	8:49 6:50	40	22	15
Tomasovác „	9:31 7:20	150	100	60
Tor.-Ozora „	9:49 7:33	150	100	60
Antalfalva „	5:48 10:14	7:52	225	150
Tor.-Vásárhely „	5:57 10:41	8:12	225	150
Czrepaja „	6:10 10:59	8:25	300	200
Ferenczhalom „	6:23 11:17	8:38	300	200
Tor.-Almás „	6:31 11:29	8:46	300	200
Pancsova érk.	6:43 11:45	8:58	375	250

PANCSOVA és N-BECSKEREK közt.

Állomások	óra és percz	Menetár		
		I.	II.	III.
Pancsova ind.	3:10 7:43	2:42	—	—
Tor.-Almás „	3:24 7:56	2:58	30	15
Ferenczhalom „	3:36 8:06	3:11	40	22
Czrepaja „	3:52 8:20	3:28	75	50
Tor.-Vásárhely „	4:18 8:40	3:51	75	50
Antalfalva „	4:29 8:49	4:02	150	100
Tor.-Ozora „	9:17 4:32	150	100	60
Tomasovác „	9:35 4:53	225	150	90
Écska-Zsigm. „	10:01 5:22	300	200	120
Sándorudvar „	10:13 5:34	300	200	120
N.-Beckerek gyárt. „	10:24 5:47	375	250	150
N.-Beck. Bégap. „	10:33 5:58	375	250	150
N.-Beckerek érk.	10:38 6:03	375	200	150
N.-Kikindára érk.	2:51	—	—	—
Budapestre „	7:40	—	—	—

Házeladás!

Az almási uton 750. sz. a. több lakásból, pinczehelyiség, magtárból álló bérház nagy beltelekkel szabad kézből eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.